

## **SZEGÓŁOWE WSKAZANIA LITURGICZNE DLA KAPŁANÓW NA CZASA WIELKIEGO TYGODNIA**

Drodzy Kapłani!

W zaistniałej sytuacji jesteśmy zmuszeni do skonfrontowania się z naszymi przyzwyczajeniami i tradycjami, jakie przez lata kultywowaliśmy przy okazji przeżywania Wielkiego Tygodnia. Dla wielu ludzi, waszych parafian, ten czas będzie trudnym przyjęciem prawdy zapowiedzianej już przez Jezusa „*przyjdzie czas, kiedy zabiorą im pana młodego*” (por. Mt 9,14-15). W jednej chwili zostali pozbawieni dostępu do Mszy św., spowiedzi i sakramentalnej komunii św. Przez ostatnie tygodnie również wy doświadczyliście co znaczy celebrować liturgię jedynie dla kilku osób lub pustego kościoła. Nie tak wyobrażaliście sobie święta wielkanocne i serce roku liturgicznego, jakim jest Triduum Paschalne. Nie możecie zapomnieć, że te same uczucia przepełniają serca waszych parafian. U wielu z nich rodzi się autentyczna tęsknota za Bogiem i za komunią świętą.

Kościół poprzez liturgię doświadcza obecności Chrystusa. Ze względu na ograniczenia ilościowe uczestników liturgii, potrzebne jest zrozumienie, że nasze liturgie w tym roku nie będą mieć ani okazałego ani uroczystego charakteru. Powinna je cechować „szlachetna prostota”, której przykład w jakiejś mierze dała nam ostatnia celebracja papieża Franciszka (27 marca br.). Nie należy także rozciągać niepotrzebnie pojemności terminu „obsługa”, bo w zdecydowanej większości wystarczy organista (kantor), kościelny lub klerycy.

Trzeba także pogodzić się z tym, że w wielu parafiach liturgia tych dni będzie jednak recytowana, co nie znaczy, że będzie pozbawiona swojej wymowy i emocjonalnego przeżycia i nie może doprowadzić do doświadczenia obecności Chrystusa. Może właśnie to jest okazja do tego, byśmy w te dni skupili się na tym co jest najważniejsze w liturgii – na Jezusie Chrystusie.

Jak nigdy, właśnie w tych najbliższych świętach, ważne w liturgii stanie się miejsce dla milczenia i spokoju, którego nie powinno zabraknąć niezależnie od tego czy funkcje liturgiczne będą transmitowane czy też nie.

Poniżej zostaną podane konkretne wskazania i rozwiązania praktyczne w związku z celebracjami Wielkiego Tygodnia.

### **Uwagi ogólne**

1. Kapłani chorzy lub przebywający na kwarantannie mogą celebrować w kaplicy na plebanii. Jeśli takowej nie ma, niech łączą się z nami odmawiając Liturgię Godzin.
2. We wszystkie dni należy unikać procesji, a do ołtarza udawać się najkrótszą drogą, bez krzyża, akolitek czy kadzidła.
3. W przypadku transmisji należy się także zastanowić nad komentarzami liturgicznymi, czy rzeczywiście są potrzebne. Być może bardziej adekwatne byłyby komentarze wprowadzające do całości liturgii danego dnia oraz ograniczenie pozostałych tylko do tych części, które zostały w tym roku zmodyfikowane.
4. Gra na organach aż do czasu Triduum służy jedynie podtrzymaniu śpiewu wiernych, jeśli zatem jest ich mało bardziej słusznym wydaje się sam śpiew bez akompaniamentu organów.
5. Nie wolno wystawiać Najświętszego Sakramentu tylko po to, aby udzielić błogosławieństwa.

6. Należy pamiętać, że w razie konieczności każdy kapłan może ad casum pobłogosławić tylko olej chorych (por. Sakramenty chorych, nr 210-211 oraz 191), nigdy zaś Krzyżma świętego.
7. Wodę można pobłogosławić wiernym którzy indywidualnie o to poproszą. Nie wolno wystawiać żadnych naczyń z których sami mogliby tej wody nabierać.

### **Niedziela Palmowa**

1. Na żadnej Mszy św., a tym bardziej poza Mszami, nie wolno błogosławić palm. Nie można też stwarzać wrażenia, jakoby takie błogosławieństwo było skuteczne dzięki transmisjom medialnym. Jak nigdy dotąd zachowuje swoją aktualność stwierdzenie: *Palmy lub inne gałzki błogosławi się po to, aby były niesione w procesji. Palmy przechowywane w domu przypominają wiernym o zwycięstwie Chrystusa, które uczcili w procesji (List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych, nr 29). W związku z tym na Popielec przyszłego roku popiół trzeba będzie przygotować z innego rodzaju drzewa.*
2. Ponieważ dopuszczona jest tylko trzecia forma upamiętnienia wjazdu Jezusa do Jerozolimy, należy wypowiedzieć podaną w Mszale antyfonę wraz z wersetami Psalmu (s. 111). Jeżeli jest śpiewana pieśń na wejście, kapłan czyni to po znaku krzyża i pozdrowieniu. Jeżeli Msza jest recytowana to wówczas przed znakiem krzyża.
3. Ponieważ nie ma procesji należy odmówić także akt pokuty.
4. W zaistniałej sytuacji, tzw. względy duszpasterskie nie pozwalają na opuszczenie któregośkolwiek czytania (por. *Lekcjonarz mszalny*: W mszach bez ludu obowiązują trzy czytania)
5. Z pewnością trudno będzie o śpiewaną Mekę Pańską. Można ją jednak odczytać z podziałem na role, zachowując zasadę, aby to kapłan czytał słowa Chrystusa. Ułatwi to, zwłaszcza słuchaczom transmisji, wsłuchanie się w opowiadanie biblijne. Należy czytać bez pośpiechu i zrozumiale, zachowując w odpowiednim momencie dłuższą chwilę milczenia.
6. W mszach recytowanych, należałoby jednak zaśpiewać: Aklamację przed Ewangelią (choć sam werset może być przeczytany), następnie śpiew *Święty, Baranku Boży i Ojciec nasz.*
7. Można zachęcić wiernych do przygotowania palm w domach i zrobić internetowy konkurs na zdjęcia palm w domowych kościołach parafii.

### **Msza Wieczery Pańskiej (Wielki Czwartek)**

1. Mszę Wieczery Pańskiej najlepiej rozpocząć o godz. 18:00.
2. Staje się oczywistym, że w zaistniałej sytuacji tabernakulum niekoniecznie będzie puste przed rozpoczęciem celebracji.
3. Gdy chodzi o dekorację kościoła i ołtarza, należałoby unikać zbytej okazałości i przesady w używaniu kwiatów.
4. Na rozpoczęcie Mszy św. przez dłuższą chwilę należy dzwonić dzwonami, gdyż w czasie *Chwała* będzie to trudne do zrealizowania. We mszy recytowanej, główny celebrans może zaintonować tylko słowa *Chwała na wysokości Bogu*, po czym

usługujący może zadzwonić przez chwilę dzwonekami, po czym dalszą część hymnu można recytować.

5. Tak jak w Niedzielę Palmową, należy odśpiewać Aklamację przed Ewangelią oraz pozostałe części mszy wyżej wymienione.
6. Tam gdzie był taki zwyczaj, w tym roku, nie wolno stosować obrzędu obmycia nóg (*mandatum*).
7. Nawet we mszy bez ludu, dziś nie należy opuszczać modlitwy wiernych.
8. Należy pominąć przekazanie znaku pokoju.
9. Należy także zadbać o to, aby wszyscy uczestniczący otrzymali komunię św. z hostii złożonych na ołtarzu, a nie z tabernakulum. Nie ma potrzeby konsekrowania dużej hostii na następny dzień ani dla głównego celebransa ani do wystawienia w monstrancji, ponieważ nie urządza się w tym roku Grobu Pańskiego.
10. Kapłani w koncelebrze powinni przyjąć komunię przez zanurzenie. Choć przepisy stanowią, iż Krew Pańską zawsze jako pierwszy spożywa główny celebrans pijąc z kielicha (por. OWMR, nr 158,248-249), to w zaistniałej sytuacji wydaje się bardziej rozsądne, aby wszyscy koncelebransi przyjęli komunię przed głównym celebransem, który jako ostatni spożywa Krew Pańską i puryfikuje kielich. Nie zaleca się komunii pod dwoma postaciami dla świeckich.
11. Po przyjęciu komunii św. pozostałe konsekrowane hostie należy od razu schować do tabernakulum.
12. Nie ma procesji do Ciemnicy, a na zakończenie Mszy udziela się zebrany błogosławieństwa (*por. Missale Romanum ed. typica tertia, s. 312 – nr 44*).
13. Na koniec należy obnażyć ołtarz główny.
14. Przy tabernakulum należy zapalić wieczną lampkę. Można także ustawić świeczniki, nie są jednak wskazane kwiaty lub inne instalacje dekoracyjne. Z tabernakulum należy usunąć na ten dzień konopeum.

### **Liturgia Męki Pańskiej (Wielki Piątek)**

1. Za pomocą środków komunikacji internetowej należy przypomnieć wiernym o obowiązku postu i abstynencji w tym dniu.
2. Liturgię Męki Pańskiej najlepiej rozpocząć o godz. 18:00.
3. Ołtarz jest zupełnie obnażony (bez krzyża, bez świeczników, bez obrusów), nie kładzie się też żadnego dywanu i ozdób w prezbiterium. Ponieważ przestrzeń kościoła będzie pusta, dlatego dobrze by było, aby na początku wszyscy obecni dokonali aktu prostracji, a nie tylko zwyczajnego klęczenia.
4. Należy odczytać wszystkie czytania, a w liturgii recytowanej zaśpiewać przynajmniej Aklamację przed Ewangelią. Opis Męki Pańskiej należy wykonać tak jak w Niedzielę Palmową.
5. W modlitwie powszechnej będzie w tym roku 11 wezwań. Po 9. prośbie należy dołożyć prośbę 9\*. *ZA CHORYCH, ZMARŁYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W SYTUACJI ZAGUBIENIA*, zatwierdzoną przez biskupa.

**Módlmy się za świat ogarnięty epidemią,  
a szczególnie za chorych i tych którzy ofiarnie niosą im pomoc,  
za osoby które w obecnej sytuacji czują się zagubione i bezradne  
oraz za zmarłych zakażonych wirusem.**

*Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan mówi (śpiewa):*

**Wszchemogący Boże, nasz Ojcze,  
wejrzyj łaskawie na rodzinę ludzką  
udręczoną doświadczeniem epidemii  
i u Ciebie szukającą ratunku i ukojenia; +  
wyciągnij potężnie Twoją boską prawicę,  
aby wstrzymać grozę choroby i śmierci, \*  
a twoje dzieci na nowo radować się będą darami Twojego  
miłosierdzia.  
Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.**

6. W tym roku wskazane jest, aby do adoracji wybrać krucyfiks, który można postawić, bez konieczności podtrzymywania.
7. Dla ukazania krzyża można wybrać jedną z dwóch form, choć bardziej stosowna w tych okolicznościach wydaje się pierwsza (przyniesienie z zakrystii zasłoniętego krzyża i trzystopniowe odsłanianie go). Może się okazać, że nie będzie możliwości wyznaczenia dwóch dodatkowych osób do niesienia świec obok krzyża, dlatego w takim przypadku dobrze będzie przygotować w prezbiterium, jeszcze przed rozpoczęciem liturgii, dwa świeczniki, które należy zaświecić dopiero po modlitwie wiernych. Świeczniki po zaświeceniu można położyć na ołtarzu. Ukazanie krzyża odbywa się zwyczajnie ze śpiewem lub recytacją aklamacji. Nie należy też pomijać pełnego czci milczenia, po każdej z trzech aklamacji.
8. Krzyż całuje tylko główny celebrans. Pozostali uczestnicy mogą jedynie podejść i uklęknąć.
9. Ponieważ krzyż i jego adoracja stanowi centrum tej liturgii, w obecnych okolicznościach adoracja powinna przybrać nieco inny kształt. Po ucałowaniu krzyża przez głównego celebransa należy go położyć wraz ze świecami na obnażonym ołtarzu. Następnie wszyscy klęczą i śpiewają wspólnie pieśń *Ludu mój ludu* albo *Krzyżu święty*. Potem należy odśpiewać *Suplikacje*.  
Krzyż należy pozostawić na ołtarzu.
10. Dlatego kolejna część, czyli Komunia święta, może zostać zmodyfikowana w następujący sposób. Na ołtarzu, jeżeli to możliwe, można rozłożyć mniejszy obrus (jednak bez podnoszenia krzyża i świec), a na nim korporał i mszał. W ostateczności można użyć tylko korporału. Obrzędy komunii, należy odprawić zgodnie z mszałem. Po komunii puszkę od razu należy zanieść do tabernakulum. W przypadku transmisji należy odmówić modlitwy ułatwiającej wiernym przyjęcie komunii duchowej.
11. Ponieważ nie przygotowuje się w tym roku Grobu Pańskiego, dlatego zaraz po modlitwie po komunii odmawia się modlitwę błogosławieństwa nad ludem przewidzianą w Mszałe (s. 147 – nr 37), opuszczając część czwartą wielkopiątkowej liturgii (procesja do Grobu Pańskiego).
12. Po zakończeniu liturgii należy ściągnąć obrus z ołtarza, a pozostawić na nim krzyż i świece (dwie lub cztery). Zapobiegnie to próbom całowania krzyża przez wiernych. Przed ołtarzem można umieścić figurę Chrystusa złożonego do grobu i umieścić kwiaty, unikając jednak przesady w dekoracji. Niech uwaga wiernych wchodzących na indywidualną modlitwę skupia się przede wszystkim na krzyżu i tabernakulum, a nie na dekoracji.
13. Nie wolno robić wystawienia Najświętszego Sakramentu.

## NIEDZIELA ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO

### Wigilia Paschalna

1. Wigilię Paschalną najlepiej rozpocząć o godz. 20:00.
2. Cała liturgia ma odbyć się we wnętrzu świątyni, a ściślej w prezbiterium. Tu należy przygotować paschał na świeczniku oraz symboliczne gwoździe (*grana*) i rylec. Ponieważ nie ma procesji z paschałem, dlatego wyjątkowo nie wygasza się światła w kościele.
3. Nie przygotowuje się wody w chrzcielnicy, ani wody do pobłogosławienia. Nie używa się też kadzidła.
4. Ołtarz, jeszcze przed rozpoczęciem liturgii, powinien być nakryty obrusem i ozdobiony kwiatami (zachowując stosowny umiar). Na krzyż zakłada się czerwoną stułę. Należy usunąć sprzed ołtarza figurę Chrystusa złożonego do grobu.
5. Tak jak w Wielki Czwartek, również dziś na rozpoczęcie liturgii należy uruchomić dzwony (zamiast na *Chwała*).
6. Kapłan i obecni wychodzą w ciszy z zakrystii i udają się do paschału. Zgodnie z zaleceniami Kongregacji nie przygotowuje się ogniska, ale pierwszy z usługujących niesie zapalony znicz (lub świecę). Liturgia rozpoczyna się od znaku krzyża i pozdrowienia obecnych. Następnie kapłan dokonuje poświęcenia przyniesionego znicza i przygotowuje paschał, tak jak to jest opisane w Mszałe od s. 151-153 (nr 8-12). Po wezwaniu *Niech światło Chrystusa chwalebnie zmartwychwstałego rozproszy ciemności naszych serc i umysłów*, obecni mogą zapalić swoje świece od paschału.
7. Następnie śpiewa się lub czyta Orędzie wielkanocne w wersji dłuższej.
8. W liturgii słowa należy odczytać wszystkie czytania, jako że jest to *msza bez ludu*, a taka okoliczność, nie upoważnia do zmniejszenia ilości czytań.
9. Ponieważ trudnym może się okazać śpiewanie wszystkich psalmów, można śpiewać tylko ich refreny a strofy recytować. Można także odczytać psalmy w sposób ciągły (tzn. bez refrenów), ale tak aby sposób ich czytania sprzyjał medytacji. W tym celu po psalmie a przed modlitwą zaleca się zachowanie chwili milczenia.
10. Gdy chodzi o wykonanie *Chwała*, można to uczynić tak jak we Mszy Wieczery Pańskiej. Przed *Chwała* należy zapalić świece na ołtarzu.
11. Ponieważ aklamacja *Alleluja* powraca po okresie Wielkiego Postu, nie może być ani opuszczona, ani recytowana lecz musi być zaśpiewana.
12. Następnie przechodzi się do kolejnej części, czyli liturgii chrzcielnej. Opuszcza się jednak wszystko w Mszałe od s. 171-178 (nr 37-45), a odmawia się tylko odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych (s. 178-179 – nr 46).
13. Nie powinno zabraknąć również modlitwy powszechnej.
14. Liturgia eucharystyczna ma zwyczajny przebieg aż do modlitwy po komunii.
15. Nie odprawia się procesji rezurekcyjnej, ani w nocy ani rano, w związku z tym nie robi się wystawienia Najświętszego Sakramentu. Słusznym jednak wydaje się zastosowanie pewnego „obrzędu”, nawiązującego do procesji rezurekcyjnej, tak mocno zakorzenionej w naszej polskiej pobożności.

### OBRZĘD OGŁOSZENIA ZMARTWYCHWSTANIA CHRYSTUSA

*Kapłan (kapłani) udają się przed stopnie prezbiterium i stają zwrócenii twarzą do tabernakulum.*

*Główny celebrans śpiewa: Chrystusa prawdziwie zmartwychwstał. Alleluja.*

*Obecni: Jemu chwała i panowanie przez wszystkie wieki. Alleluja.*

*W tym czasie należy uruchomić dzwony kościelne, a jeden z usługujących wynosi z zakrystii figurę Chrystusa zmartwychwstałego i umieszcza ją obok ołtarza.*

*Wówczas główny celebrans mówi:*

**Tej nocy, w czasie Wigilii Paschalnej usłyszeliśmy wezwanie: „Weselcie się, zastępy Aniołów w niebie! Weselcie się, słudzy Boga! Niech zabrzmia dzwony głoszące zbawienie, gdy tak wielki Król odnosi zwycięstwo! Raduj się, ziemio, opromieniona tak niezmiernym blaskiem, bo jesteś wolna od mroku, co świat okrywa! Niech ta świątynia zabrzmie potężnym śpiewem całego ludu!”**

**Nasza świątynia nie może niestety dzisiaj wypełnić się potężnym śpiewem ludu.**

**Ziemia, nie dostrzega blasku zmartwychwstania Chrystusa, bo jest pogrążona w strachu i lęku przed epidemią.**

**Nasze serca, a jeszcze bardziej serca ludzi pozostających w ich domowych kościołach, przepełnia tęsknota za Bogiem, któremu chcemy służyć.**

**Ten czas uświadomił nam jak bardzo potrzebujemy siebie nawzajem, by wspólnie się modlić i jak cenne jest to czego Jezus Chrystus dokonał dla naszego zbawienia.**

**I choć nie możemy wyruszyć fizycznie w tradycyjną procesję rezurekcyjną wokół naszego kościoła, aby wyznać naszą wiarę w zwycięstwo Chrystusa Zmartwychwstałego nad śmiercią i szatanem, to nasze serce wyrывa się ku Niemu, obecnemu wśród nas w Najświętszym Sakramencie.**

**Mimo smutku, leku i przygnębienia zaśpiewajmy wspólnie wielkanocną pieśń radości. Dziękujmy Chrystusowi za to, że otworzył nam wierzącym królestwo niebios, a z pewnością napełni nas Jego pokój i wróci nadzieja.**

*Śpiew: **Wesoły nam dzień** lub inna pieśń wielkanocna.*

*Następnie kapłan udziela błogosławieństwa końcowego.*

16. Podczas Mszy niedzieli zmartwychwstania, ani w Oktawie Wielkanocy nie należy stosować aspersioni zamiast aktu pokuty.
17. Tam gdzie jest pobożny zwyczaj „wielkanocnego poświęcenia pól” przez wiernych, można zachęcić gospodarzy, aby i w tym roku nie rezygnowali z tej tradycji i obeszli swoje pola prosząc Boga o błogosławieństwo dla ich pracy na roli. Nawet jeśli nie będą mieć wody święconej, mogą zanieść przygotowane w domu palmy.

*Opracowanie  
ks. Andrzej Dudek  
Przewodniczący Diecezjalnej Komisji Liturgicznej*

# LITURGIA MĘKI PAŃSKIEJ

## MODLITWA POWSZECHNA

9\*. ZA CHORYCH, ZMARŁYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W SYTUACJI ZAGUBIENIA

Módlmy się za świat ogarnięty epidemią,  
a szczególnie za chorych  
i tych którzy ofiarnie niosą im pomoc,  
za osoby które w obecnej sytuacji  
czują się zagubione i bezradne  
oraz za zmarłych zakażonych wirusem.

*Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan mówi (śpiewa):*

**Wszchemogący Boże, nasz Ojczy,  
wejrzyj łaskawie na rodzinę ludzką  
udręczoną doświadczeniem epidemii  
i u Ciebie szukającą ratunku i ukojenia; +  
wyciągnij potężnie Twoją boską prawicę,  
aby wstrzymać grozę choroby i śmierci, \*  
a twoje dzieci na nowo radować się będą  
darami Twojego miłosierdzia.  
Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.**

# WIGILIA PASCHALNA

## OBRZĘD OGŁOSZENIA ZMARTWYCHWSTANIA CHRYSYDUSA

*Kapłan (kapłani) udają się przed stopnie prezbiterium i stają zwrócenii twarzą do tabernakulum.*

*Główny celebrans śpiewa:* **Chrystusa prawdziwie zmartwychwstał. Alleluja.**

*Obecni:* **Jemu chwała i panowanie przez wszystkie wieki. Alleluja.**

*W tym czasie należy uruchomić dzwony kościelne, a jeden z usługujących wynosi z zakrystii figurę Chrystusa zmartwychwstałego i umieszcza ją obok ołtarza.*

*Wówczas główny celebrans mówi:*

**Tej nocy, w czasie Wigilii Paschalnej usłyszeliśmy wezwanie: „Weselcie się, zastępy Aniołów w niebie! Weselcie się, słudzy Boga! Niech zabrzmia dzwony głoszące zbawienie, gdy tak wielki Król odnosi zwycięstwo! Raduj się, ziemio, opromieniona tak niezmiernym blaskiem, bo jesteś wolna od mroku, co świat okrywa! Niech ta świątynia zabrzmii potężnym śpiewem całego ludu!”**

Nasza świątynia nie może niestety dzisiaj wypełnić się potężnym śpiewem ludu.

Ziemia, nie dostrzega blasku zmartwychwstania Chrystusa, bo jest pogrążona w strachu i lęku przed epidemią.

Nasze serca, a jeszcze bardziej serca ludzi pozostających w ich domowych kościołach, przepęlnia tęsknota za Bogiem, któremu chcemy służyć.

Ten czas uświadomił nam jak bardzo potrzebujemy siebie nawzajem, by wspólnie się modlić i jak cenne jest to czego Jezus Chrystus dokonał dla naszego zbawienia.

I choć nie możemy wyruszyć fizycznie w tradycyjną procesję rezurekcyjną wokół naszego kościoła, aby wyznać naszą wiarę w zwycięstwo Chrystusa Zmartwychwstałego nad śmiercią i szatanem, to nasze serce wrywa się ku Niemu, obecnemu wśród nas w Najświętszym Sakramencie.

Mimo smutku, leku i przygnębienia zaśpiewajmy wspólnie wielkanocną pieśń radości. Dziękujmy Chrystusowi za to, że otworzył nam wierzącym królestwo niebios, a z pewnością napełni nas Jego pokój i wróci nadzieja.

*Śpiew:* **Wesoły nam dzień** *lub inna pieśń wielkanocna.*

*Następnie kapłan udziela błogosławieństwa końcowego.*